

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙

วันพุธที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมคณะรัฐมนตรี อาคารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล

ผู้มาประชุม

๑.	รองนายกรัฐมนตรี
นายวิชณุ เครืองาม	ประธานกรรมการ
๒.	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา	รองประธานกรรมการ
๓.	ปลัดกระทรวงยุติธรรม
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ	กรรมการ
๔.	ปลัดกระทรวงการคลัง
นางญาใจ พัฒนสุขวสันต์ (ผู้แทน)
ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
๕.	ปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายโชติ เชื้อโชติ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๖.	ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
นางสาวมาลี วงศาโรจน์ (ผู้แทน)
รองปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	กรรมการ
๗.	อัยการสูงสุด
นายเดชอุดม วีระวานิช (ผู้แทน)
อธิบดีอัยการ สำนักงานนโยบาย ยุทธศาสตร์และงบประมาณ	กรรมการ
๘.	เจ้ากรมพระธรรมนูญ
พลโท พนมเทพ เวสารัชชพันธ์ (ผู้แทน)
ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษฯ กรมพระธรรมนูญ	กรรมการ
๙.	ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
พลตำรวจเอก สุเทพ เดชรัรักษา (ผู้แทน)
ที่ปรึกษา สบ.๑๐	กรรมการ

๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นายวรรณชัย บุญบำรุง (ผู้แทน)
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑๑. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
นายสรรเสริญ พลเจียก
๑๒. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พลตำรวจเอก ชัยยะ ศิริอำพันธ์กุล
๑๓. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
นายณรงค์ รัตนานุกูล
๑๔. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสาวจินางค์กูร โรจนนันต์ (ผู้แทน)
ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
๑๕. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส (ผู้แทน)
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
๑๖. เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
นายชัชวาลย์ ชาญชัย (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองสูงสุด
๑๗. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
นายอฉิม อินทุภูติ
๑๘. เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา
หม่อมราชวงศ์ ประเต็มสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการกองบริการ
๑๙. นายกสภานายความ
นายวิเชียร ชูบไธสง (ผู้แทน)
อุปนายกฝ่ายสวัสดิการและสิทธิประโยชน์
๒๐. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
นางธีรานันท์ โกศลยุทธสาร
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
๒๑. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ
นายพัลลภ คักดีโสภณกุล
ที่ปรึกษาสำนักงานงบประมาณ
๒๒. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย
นายเจียม เสาวภา
๒๓. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงานยุติธรรม
ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม

๒๔. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของรัฐ
รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ
คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๕. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม
๒. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา
ศาสตราจารย์พิเศษ พลตำรวจเอก ดร.ธรรณ โสทธิพันธ์
๓. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของเอกชน
รองศาสตราจารย์เชษฐา โทณะวณิก
คณบดีคณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๔. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายพลสิษฐ์ อัครวัฒนาพร (เลขานุการ)
๕. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายสมณ พรหมรส (ผู้ช่วยเลขานุการ)

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวนันทศรี เตพดลไชย
๒. นายวิทยา นิตธีธรรม
๓. นายสรกมล วณิชชานนท์
๔. นายสุพัต หีบโอสถ
๕. พันตำรวจโทหญิง อัจฉรีย์ ภูริศรี
๖. นางสาวศุทธานันท์ คุ่มพร้อม
๗. นางสาวศิริวรรณ ชัยชนะ
๘. นางสาวศิวีชกา ไบยา
๙. นางสาวอุไร ศรีกุลจันทร์
๑๐. นายกิตติ ก้อนแก้ว
๑๑. นางสาวเจริญพร คำว่า
๑๒. นางศิวากร คุรุตันเวช
๑๓. นายदनุพล ชื่นอารมณ
๑๔. นางนรินทิพย์ ศิรวาณิชย์
๑๕. นายชาติรี จันทร์เพ็ญ
๑๖. นายสายชล ยิ่งรอด
- สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม
สำนักงาน ป.ป.ง.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักงาน ป.ป.ส.
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
กระทรวงการคลัง
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสาร
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสาร
กระทรวงยุติธรรม
กระทรวงยุติธรรม
กระทรวงยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม

๑๗. นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๘. นางสาวอรรวรรณ ปานคง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๙. นางสาวทิมา ทองศรีจันทร์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๐. นางสาวเสาวรส ยนต์โยธินกุล	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๑. นางสุภัทรา ปกาสิทธิ์ วัชรธมส์สิกขิตต์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๒. นางสาวสุวดี ไหลพึ่งทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๓. นางสาวปริยานุช สันติวงษ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๔. นางสาวศุภกานดา สุขศรีวงษ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๕. นางสาวมยุรา สุขทรัพย์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๖. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๗. นางสาววิจิตร ฐานัสสกุล	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๘. นางสาวเมทิตา อังศุเมธ	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า รายงานการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙ ที่ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดส่งไปยังคณะกรรมการฯ ได้รับการประสานขอแก้ไขจากกรรมการ ๒ ท่าน ดังนี้

๑. พันตำรวจเอก สีหนาท ประยูรรัตน์ ที่ปรึกษาประจำสำนักงาน ป.ป.ช. รักษาการแทน เลขาธิการ ป.ป.ช. รับรองรายงานการประชุม โดยมีข้อแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นอภิปราย ๒ ส่วน ดังนี้

๑.๑ หน้า ๒๓ ข้อ ๕.๔ แก้ไขเป็น “...ทั้งนี้ เนื่องจากหากสำนักงาน จรณ. เป็นหน่วยงานราชการ การจัดตั้งอาจต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกา ทำให้มีข้อขัดข้องในการจัดตั้งสำนักงาน จรณ. เพิ่มเติม เพื่อรองรับการขยายตัวทางธุรกิจ”

๑.๒ หน้า ๒๔ ข้อ ๕.๗ แก้ไขเป็น “...ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่กระทบกับการรับรองลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยธุรกรรม”

๒. พลตำรวจเอก สุเทพ เดชรักษา ที่ปรึกษา (สบ ๑๐) ปฏิบัติราชการแทน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้ขอแก้ไขรายงานการประชุมหน้า ๓๑ ข้อ ๕.๒ เป็น “ประธานกรรมการฯ ได้สอบถามความคืบหน้าของโครงการสิ่งไม่พึงประสงค์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า โครงการดังกล่าวเป็นโครงการโดยลำพังเฉพาะกองบัญชาการตำรวจนครบาลในยุคนของ พลตำรวจโท ศานิตย์ มหาวรรค์ รักษาการแทนผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และโครงการนี้ได้ส่งไปยังกองบังคับการต่างๆ ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อกำชับพนักงานสอบสวน ให้เร่งรัดและใส่ใจในการแสวงหาพยานหลักฐานสู่สำนวนการสอบสวน มิใช่เป็นลักษณะการสั่งการให้สิ่งฟ้องทุกคดี”

/ ฝ่ายเลขานุการฯ ...

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ปรับปรุงแก้ไขรายงานตามประชุมตามข้อสังเกตของ กรรมการแล้ว จึงขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุมตามที่กรรมการได้แก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ผลการดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ในการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการตามมติที่ประชุม โดยสรุปผลการดำเนินงานดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤตินิยมชอบ พ.ศ. และ ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ให้ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาระบบการ สอบสวนและการพิจารณาในคดีทุจริตและประพฤตินิยมชอบ และคดีค้ำมนุษย์ที่ยังมีความแตกต่างกันแล้ว เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙

๒. การดำเนินโครงการนำเครื่องประเมินผลกระทบทางกฎหมายมาใช้ในประเทศไทย (Regulatory Impact Assessment : RIA) ฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีหนังสือแจ้งมติ กพยช. ไปยังสำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ศึกษาโครงการดังกล่าวเพื่อเตรียม ความพร้อมในการนำไปเพิ่มประสิทธิภาพการเสนอร่างกฎหมายแล้ว เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙

๓. ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิ มนุษยชน ประธานกรรมการได้ลงนามในหนังสือแจ้งมติ กพยช. เห็นชอบแนวทางการเปลี่ยนแปลงโทษประหาร ชีวิตเป็น ๓ ระยะตามความเห็นของคณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๙

๔. รายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติ ประธานกรรมการ ได้ลงนามในหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่อง รายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ และ คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบรายงานประจำปีฉบับดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ประเด็นอภิปราย

๑. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีข้อเสนอใน ประเด็นการดำเนินงานข้อ ๑ การศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาระบบการสอบสวนและการพิจารณา ในคดีทุจริตและประพฤตินิยมชอบ และคดีค้ำมนุษย์ที่ยังมีความแตกต่างกัน ระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. และ สตช. นั้น ควรมีคณะทำงานหรือผู้ประสานงานกลางร่วมดำเนินการเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบการสอบสวนและการพิจารณาคดีทุจริตและประพฤตินิยมชอบ และคดีค้ำมนุษย์ทั้งระบบเข้าร่วมหารือด้วย เนื่องจากอาจส่งผลต่อการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ในอนาคต

๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีข้อสังเกตว่า ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นของคณะกรรมการนั้น ไม่ได้กล่าวถึงระบบไต่สวนในชั้นสืบสวนสอบสวนแต่อย่างใด ทั้งนี้ ควรเร่งดำเนินการเพื่อนำผลสรุปที่ได้จากการศึกษาหารือร่วมกัน เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาต่อไป

๓. ประธานกรรมการ ให้ข้อสังเกตว่า การแก้ไขปัญหาระบบการสอบสวนและการพิจารณาในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และคดีค้ำมนุษย์ ถือเป็นงานของ กพยช. ซึ่งสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการสามารถเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานเรื่องดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ควรให้สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เข้าร่วมหารือในประเด็นดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและมีการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มติที่ประชุม รับทราบ โดยให้สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมพระธรรมนูญ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมหารือเรื่องระบบการสอบสวนและการพิจารณาในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และคดีค้ำมนุษย์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งระบบ ทั้งนี้ มอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กพยช. เป็นหน่วยงานกลางในการประสานจัดประชุมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าว

๓.๒ ความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ระหว่างเดือนเมษายน

๒๕๕๙ – ปัจจุบัน

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมฯ ทราบถึงการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ จำนวน ๔ คณะ ซึ่งได้มีการจัดประชุมไปแล้วระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๕๙ – ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

- ที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการตามข้อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ซึ่งรายละเอียดจะนำเสนอในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๒

๒. คณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม

- แนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถ คุณธรรม จิตสำนึกที่ดีในการให้บริการ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบค่านิยมร่วมของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม (Core Value) จำนวน ๕ ประการ เพื่อนำเสนอต่อ กพยช. และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ปรับรายละเอียดของความต้องการร่วมของการฝึกอบรมบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม (Common Needs) ตามข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการฯ

- แนวทางการสร้างขวัญ กำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานและค่าตอบแทนที่เหมาะสมของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งแนวทางการสร้างขวัญกำลังใจโดยใช้แรงจูงใจอื่น ๆ

๓. คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม

- การขอใช้ภาพใบหน้าจากฐานข้อมูลกรมการปกครองของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม รายละเอียดจะนำเสนอในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๓

/ แนวทางการ ...

- แนวทางการบูรณาการข้อมูลระหว่างระบบ MOI Linkage Center กระทรวงมหาดไทย กับระบบ DXC กระทรวงยุติธรรม ที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการแนวทางการบูรณาการข้อมูลระหว่างระบบ MOI Linkage Center กระทรวงมหาดไทย กับระบบ DXC กระทรวงยุติธรรม โดยให้ฝ่ายเลขานุการฯ ประสานหารือร่วมกันระหว่าง ๓ หน่วยงาน คือ กรมการปกครอง สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และ สำนักงานกิจการยุติธรรม เพื่อจัดทำ Diagram การเชื่อมโยงระบบและข้อตกลงร่วมกันในการให้บริการระบบ API ของ สรอ. รวมทั้ง ข้อมูลพื้นฐานที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลอยู่บนระบบ DXC ที่สามารถให้บริการกับประชาชนผ่านระบบ MOI และเพื่อรายงานเป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะได้รายงานต่อ กพยช. ในโอกาสต่อไป

๔. คณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย

- การดำเนินงานในการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐ และประชาชน ที่ประชุมได้เห็นชอบตามแนวทางกรอบของกฎหมายสำหรับการเผยแพร่เพื่อสร้างการรับรู้การกำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับการเผยแพร่ตามกรอบของกฎหมาย และแผนการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐ และประชาชน โดยเพิ่มเติมกรอบการเผยแพร่เพื่อสร้างการรับรู้ รวมถึงการเพิ่มเติมกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และเสนอให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณา เพื่อนำเสนอต่อ กพยช. ในครั้งต่อไป

- ร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานรับรองเอกสารและนิติกรรม พ.ศ. ฝ่ายเลขานุการฯ นำร่างพระราชบัญญัติ จรณ. ไปดำเนินการรับฟังความคิดเห็นต่อสาธารณะและเสนอผลการรับฟังความคิดเห็นให้แก่คณะอนุกรรมการพิจารณา ซึ่งผลการดำเนินงานจะได้นำเสนอต่อ กพยช. ในคราวต่อไป

ประเด็นอภิปราย

๑. ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม มีข้อสังเกตว่า การพัฒนาในปัจจุบันจะเน้นพัฒนาเฉพาะด้านวัตถุและเทคโนโลยี ทำให้บุคลากรไม่สามารถปรับตัวให้มีความรู้เท่าทันกับวิวัฒนาการต่างๆ จึงควรส่งเสริมและให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมให้มาก อาทิ การส่งเสริมให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ตลอดจนพนักงานศาล มีความเข้าใจในปรัชญาการบังคับใช้กฎหมายกับเด็กและเยาวชนที่มุ่งเน้นการอบรมสั่งสอนเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างกับการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เป็นต้น

๒. ประธานกรรมการ มีข้อสังเกตว่า กพยช. เน้นการพัฒนาทั้งด้านกฎหมายและด้านบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ และฉบับที่ ๑๒ ที่เน้นการพัฒนาคน โดยมีคณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม และคณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย สามารถเน้นดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมตามข้อสังเกตของท่านเรวัตได้ ทั้งนี้ อาจนำไปสู่การจัดฝึกอบรม และการผลิตตำรา คู่มือให้ความรู้ต่างๆ ได้

มติที่ประชุม รับทราบ และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๔) และคณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๙) เน้นการพัฒนาทั้งในด้านกฎหมายและส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ กรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมฯ ทราบว่า คณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชน ซึ่งในยุทธศาสตร์นี้ได้กำหนดแนวทางการพัฒนางานด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพไว้ คณะอนุกรรมการชุดที่ ๑ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมเป็นเรื่องใกล้ตัวและนับวันยังมีสถิติค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอาชญากรรมพื้นฐานซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำในแต่ละวันจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองตอบในการดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ ๑ ตามแผนแม่บทฯ และถือปฏิบัติตามแนวนโยบายเร่งด่วนที่ ๒ เรื่องการพัฒนาระบบการป้องกันอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพ คณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นควรให้มีการจัดทำกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมขึ้น โดยในเบื้องต้นจะมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมพื้นฐาน ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการแก้ปัญหาย่างครอบคลุม ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงานและงบประมาณระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

คณะอนุกรรมการฯ จึงได้กำหนดกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม โดยแบ่งเป็น ๕ ด้าน ดังนี้

๑. การป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม

เน้นการจัดการกับพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรม ได้แก่ การจัดให้มีแสงสว่างที่เพียงพอ การติดป้ายสัญลักษณ์ การป้องกันพื้นที่อันตราย (พื้นที่เปลี่ยว พื้นที่ล่อแหลม) การจัดวางผังเมือง การออกแบบที่อยู่อาศัยและการจัดให้มีระบบการรักษาความปลอดภัยเพื่อเป็นการปิดกั้นโอกาสที่ผู้กระทำผิดจะเข้าถึงบุคคลหรือทรัพย์สิน รวมถึงการสร้างความสะดวกในการเฝ้าระวังและการติดตามผู้กระทำความผิดเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้น ประกอบด้วย ๗ มาตรการ ได้แก่ ๑) การเพิ่มไฟส่องสว่างในพื้นที่จุดเสี่ยง และจุดล่อแหลมที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรม ๒) สำรองและปรับปรุงพื้นที่ล่อแหลมที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม คือ พื้นที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม พื้นที่เสี่ยง เส้นทางเปลี่ยว และพื้นที่ที่ประชาชนรู้สึกหวาดกลัวหรือหวาดระแวงหรือรู้สึกไม่ปลอดภัย ๓) การควบคุมพื้นที่รกร้าง ว่างเปล่า ทั้งพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ส่วนบุคคล รวมทั้งพื้นที่ของรัฐที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ ให้มีสภาพหรือทัศนวิสัยที่ง่ายต่อการมองเห็น เพื่อไม่ให้เอื้อต่อการก่ออาชญากรรม ๔) การเข้มงวด กวดขัน ในการตรวจตราพื้นที่ที่เป็นแหล่งอบายมุข สถานบริการสถานบันเทิงต่างๆ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อมิให้สถานดังกล่าวเป็นแหล่งมั่วสุมหรือต้นเหตุในการก่ออาชญากรรม ๕) ติดตั้งกล้อง CCTV ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่เสี่ยง เพื่อสร้างความอุ่นใจและความรู้สึก

/ ปลอดภัยให้กับ ...

ปลอดภัยให้กับประชาชน รวมทั้งเป็นการช่วยยับยั้งคนร้ายให้รู้สึกหวาดกลัว ๖) เชื่อมโยงเครือข่ายกล้อง CCTV ระหว่างหน่วยงานราชการ หรือกล้อง CCTV เคลื่อนที่ เพื่อถ่ายทอดการสังเกตการณ์ และประเมินสถานการณ์ในการเข้าตรวจสอบพื้นที่ หากเห็นว่ามีความเสี่ยงในการก่อเหตุอาชญากรรมขึ้น ๗) การวางนโยบายด้านการวางผังเมืองและการออกแบบอาคาร ควรให้การควบคุมมาตรฐานทางด้านประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรม

๒. การป้องกันอาชญากรรมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

การส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม รวมถึงการสร้างจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันสังคมจากปัญหาอาชญากรรม ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ได้แก่ ๑) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนทุกภาคส่วน โดยเน้นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรม ๒) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ๓) สนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินทั้งของตนเองและบุคคลอื่นให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรม ๔) ส่งเสริมการดำเนินงานและบูรณาการเครือข่ายต่างๆ รวมถึงการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังภาคประชาชนในชุมชน เพื่อแจ้งข่าว ให้เบาะแสด้านอาชญากรรม ๕) จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐ

๓. การป้องกันอาชญากรรมด้วยการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

การป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน และผู้พ้นโทษทุกกลุ่ม (ผู้ถูกคุมความประพฤติ ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ผู้พ้นโทษจำคุก ผู้พ้นการคุมความประพฤติ ผู้ผ่านการฟื้นฟูฯ เด็กและเยาวชนที่พ้นการฝึกอบรม) กลับมากระทำผิดซ้ำอีกหลังจากพ้นโทษ ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ได้แก่ ๑) ระบบติดตามผลหลังพ้นโทษ พ้นการฝึกอบรม พ้นการคุมความประพฤติ รวมถึงการให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือผู้พ้นโทษ หรือพัฒนาโปรแกรมการฟื้นฟูผู้กระทำผิด ๒) ส่งเสริมอาชีพให้ผู้พ้นโทษ ผู้ถูกคุมความประพฤติ ผู้พ้นการคุมความประพฤติ ผู้พ้นการฝึกอบรม (เด็กและเยาวชน) ให้สามารถประกอบอาชีพและสามารถเลี้ยงชีพได้จริงในสังคม โดยการฝึกวิชาชีพ จัดหาแหล่งเงินทุน จัดหาตำแหน่งงานจากภาคเอกชน โดยรัฐจะต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้จ้างงานผู้พ้นโทษ ๓) จัดกิจกรรม/โครงการเพื่อปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคติ พฤติกรรมและสร้างกำลังใจให้กับผู้พ้นโทษฯ เพื่อให้เกิดความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะต่อสู้ ยืนหยัดในสังคมด้วยอาชีพที่สุจริต ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกลับมากระทำผิดซ้ำ ๔) รณรงค์ให้สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้กระทำผิด ผู้พ้นโทษ ผู้พ้นการฝึกอบรม ผู้พ้นการคุมความประพฤติให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตปกติในสังคม

๔. การป้องกันอาชญากรรมโดยการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสจะกระทำความผิด

เป็นการเฝ้าระวังกลุ่มบุคคล เช่น ผู้ติดยาเสพติด ผู้ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ผู้ประพฤติตนในลักษณะอันธพาล คนวิกลจริต เด็กและเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษาที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะกระทำความผิดได้ ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ ๑) เฝ้าระวังบุคคลกลุ่มเสี่ยง

ที่อาจก่อปัญหาอาชญากรรมเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้น และทำการตรวจสอบ ตรวจสอบ เมื่อเห็นสมควร ๒) จัดให้มีกิจกรรมเพื่อสอดส่องดูแล ให้ความช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสกระทำความผิด ๓) สร้างกลไกหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนเพื่อไม่ให้เกิดการมั่วสุม รวมทั้งเพิ่มมาตรการเชิงรุกเพื่อลดโอกาสในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงก่อนที่จะกระทำความผิด

๕. การป้องกันอาชญากรรมโดยการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ

การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้รู้จักการป้องกันและระวังภัยด้วยตนเอง รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ถึงรูปแบบ วิธีการของภัยอาชญากรรม แนวทางป้องกันเพื่อระมัดระวังภัยอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น โดยเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรมหรือไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ได้แก่ ๑) จัดให้มีระบบเตือนภัยอาชญากรรมสำหรับประชาชนในรูปแบบต่างๆ ๒) การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้กับประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเป็นเป้าหมายของอาชญากร อาทิ เด็ก สตรี คนชรา ในลักษณะหลากหลายรูปแบบให้มีความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ความรู้ในเรื่องของรูปแบบ/ลักษณะ/วิธีการ ในการก่ออาชญากรรม วิธีการระวังป้องกันตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อประสบเหตุ ๓) พัฒนาระบบศูนย์รับแจ้งเหตุ รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่หรือชุดปฏิบัติการที่มีความพร้อม สามารถตอบสนองการรับแจ้งเหตุเข้าไปช่วยเหลือและแก้ปัญหาได้ทันเหตุการณ์ ๔) จัดให้มีระบบในการป้องกันอาชญากรรมต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เพื่อการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ป้องกันไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ ได้รับความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึงทันเหตุการณ์

ฝ่ายเลขานุการฯ จึงขอให้ กพยช. พิจารณาให้ความเห็นชอบหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม ทั้งนี้ เพื่อฝ่ายเลขานุการฯ จะได้นำกรอบดังกล่าว ไปขับเคลื่อนให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในแต่ละมาตรการ โดยจะมีการบูรณาการโครงการ และงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมถึงกำหนดแนวทางการประเมินผลต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมฯ ได้มีประเด็นอภิปรายอย่างกว้างขวาง ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม มีข้อสังเกตว่า การป้องกันอาชญากรรม ถือเป็นหน้าที่หลักของฝ่ายบริหาร เนื่องจากรัฐบาลมีเครื่องมือครบถ้วนในการป้องกันและลดการเกิดอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานในระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ซึ่งควรกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน โดยกำหนดให้มีแผนการลดปัญหาอาชญากรรมแบบบูรณาการ ประสานการดำเนินการร่วมกัน ทั้งนี้ ควรกำหนดเป็นนโยบายและตัวชี้วัดของทุกจังหวัดในการลดปัญหาอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ให้มีจำนวนอาชญากรรมในอัตราที่ลดลง

๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีข้อสังเกตในกรอบแนวทางที่ ๓ การป้องกันอาชญากรรมด้วยการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งบางมาตรการยังไม่ได้ระบุไว้ในร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นของคณะกรรมการกฤษฎีกา หากสามารถรวบรวมเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดังกล่าว ก็จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายราชทัณฑ์และมาตรการต่างๆ ได้

๓. ผู้แทนสำนักงบประมาณ มีข้อเสนอแนะว่า หากกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมมีความชัดเจนแล้ว ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อเป็นการวัดผลสำเร็จของการดำเนินการด้วย โดยพัฒนาเป็นแผนงบประมาณบูรณาการด้านการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนกรอบแนวทางดังกล่าวมีความชัดเจนมากขึ้น

๔. รองประธานกรรมการ มีข้อสังเกตว่า แนวทางการป้องกันอาชญากรรมเป็นสิ่งที่ เป็นนามธรรม ซึ่งแนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไปจะต้องสร้างระบบกลไกให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๕. ประธานกรรมการ ให้ข้อสังเกตว่า ควรเพิ่มกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรมด้านที่ ๖ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม คือเน้นพัฒนาเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้รู้เท่าทันผู้กระทำความผิด รวมถึงการส่งเสริมให้ระบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการปฏิบัติงาน การส่งเสริมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ e-government การรวบรวมสถิติและข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น รวมถึงการปฏิบัติงานที่เป็นลักษณะของการบูรณาการ

๖. คณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชน และฝ่ายเลขานุการ ควรเพิ่มเติมกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมให้มีความสมบูรณ์และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทั้งในส่วนของแผนงาน/โครงการ งบประมาณ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ รวมถึงแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และการติดตามประเมินผลที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ เมื่อกรอบแนวทางดังกล่าวมีรายละเอียดที่ครบถ้วนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานและงบประมาณในลักษณะของการบูรณาการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๗. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีข้อสังเกตว่า แนวทางการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาที่ต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมด้วย เช่น การป้องกันอาชญากรรมโดยเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเด็กและเยาวชน ควรพิจารณาถึงสาเหตุของการกระทำผิดในกลุ่มเสี่ยง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วนด้วย อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น เพื่อบูรณาการการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการป้องกันอาชญากรรมร่วมกันต่อไป

๘. ผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีข้อสังเกตว่า ควรผนวกการป้องกันอาชญากรรมประเภทอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ด้วย (Cyber Crime) ซึ่งสามารถสอดแทรกในการป้องกันอาชญากรรมได้ทุกด้าน โดยในประเด็นนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ขอรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง เนื่องจากกรอบแนวทางที่ได้นำเสนอมุ่งเน้นการป้องกันอาชญากรรมพื้นฐาน ซึ่งอาชญากรรมคอมพิวเตอร์หรือปัญหา ยาเสพติด ถือเป็นอาชญากรรมพิเศษที่อาจต้องมีแนวทางการป้องกันที่เป็นลักษณะเฉพาะมากกว่า

๙. ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีข้อสังเกตว่า การจัดทำกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรม มีที่มาจากนโยบายเร่งด่วน ๖ ประเด็นภายใต้แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑ ประเด็นที่ ๖ ด้านการพัฒนาระบบการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘ ซึ่งการจัดทำแนวทางดังกล่าวยังขาดรายละเอียดในเรื่องการจัด

ระเบียบสังคม ว่าหมายถึง การเข้มงวดกวดขันในการตรวจตราพื้นที่ ตามกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ กรอบแนวทางควรมีความสอดคล้องและครอบคลุมตามมติคณะรัฐมนตรีด้วย

มติที่ประชุม ๑. เห็นชอบกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรมทั้ง ๕ ด้านตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ โดยให้เพิ่มกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรมด้านที่ ๖ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม

๒. มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการและคณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชนปรับปรุงกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรมตามนำข้อเสนอแนะของกรรมการให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำเสนอ กพยช. ต่อไป

๔.๒ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจากสภาพปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยตามผลการรายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เรื่องวาระปฏิรูปที่ ๗ : การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (แผนปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม) ที่สรุปประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายประกอบด้วย ปัญหาด้านบทบัญญัติของกฎหมาย ปัญหาจากผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย ประกอบกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑ กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ที่ ๒ เรื่อง การพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านการบังคับใช้กฎหมายทั้งในเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกในการปฏิบัติตามกฎหมาย การสร้างกระบวนการรับรู้ของทุกภาคส่วน การพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเสมอภาค ซึ่งมีความสอดคล้องตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม คณะอนุกรรมการฯ จึงได้มีการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาข้อเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย โดยในคราวการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมรับทราบแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการสิทธิการสภายุโรปด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม (The European Commission for the Efficiency of Justice – CEPEJ) ซึ่งได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย (Guideline for a Better Implementation of the Existing Council of Europe’s Recommendation on Enforcement) และที่ประชุมสภาแห่งยุโรป (The Council of Europe) ได้มีมติเห็นชอบและรับรองข้อเสนอแนะแนวทางดังกล่าวและให้นำมาใช้บังคับเมื่อปี ๒๐๐๙ ในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป โดยที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการฯ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแนวทางของ CEPEJ ดังกล่าวเพื่อประกอบการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบังคับใช้กฎหมายของไทยต่อไป

ผลการดำเนินงาน

๑. คณะอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาข้อมูลแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย (Guideline for a Better Implementation of the Existing Council of Europe’s Recommendation on Enforcement) ของ CEPEJ ประกอบกับข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย อาทิ แนวคิดตามสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม (Classical school)

/ ทฤษฎีการ ...

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรม (Due process) รวมถึงแนวคิดพื้นฐานของตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) ที่จัดทำโดย World Justice Project มาวิเคราะห์และนำมาสู่การจัดทำข้อเสนอแนวทางการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพของประเทศไทย

๒. คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ในคราวการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙ และได้มีมติเห็นชอบในหลักการตามข้อเสนอ “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย” ซึ่งได้กำหนดแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายเป็น ๔ ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านตัวบทบัญญัติของกฎหมาย ส่วนที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านผู้ปฏิบัติงานบังคับใช้กฎหมาย ส่วนที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย และส่วนที่ ๔ การกำกับดูแล ติดตามและประเมินผลด้านการบังคับใช้กฎหมาย พร้อมทั้งให้นำแนวทางดังกล่าวเสนอ กพช. พิจารณาต่อไป

คณะอนุกรรมการฯ ได้มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ ๑) เห็นควรปรับปรุงข้อข้อเสนอแนวทางฯ ให้กำหนดเฉพาะด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่นำมาอ้างอิง ๒) มอบหมายฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการฯ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีด้านกระบวนการยุติธรรม สภาพปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย และสาเหตุที่เกิดขึ้นในบริบทประเทศไทย เพื่อให้การกำหนดแนวทางฯ ครอบคลุมการดำเนินงานด้านการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างรอบด้าน และปรับปรุงรายละเอียดตามข้อเสนอแนะของที่ประชุม ซึ่งฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการฯ ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกต ข้อเสนอแนะและมติของคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย ดังนี้

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย แบ่งเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านตัวบทบัญญัติของกฎหมาย

๑.๑ บทบัญญัติกฎหมายต้องมีความชัดเจน แน่นนอน เข้าใจได้ มีบทลงโทษที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียม

๑.๒ ควรมีการศึกษาถึงเหตุผลความจำเป็นและผลกระทบในการออกกฎหมาย ก่อนที่จะมีการออกกฎหมายมาบังคับใช้ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน สามารถนำมาบังคับใช้และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓ ควรให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่ม จัดทำ หรือเข้าถึงข้อมูลเพื่อการให้ข้อคิดเห็นหรือพิจารณากระบวนการออกบทบัญญัติของกฎหมายได้ตามความเหมาะสม

๑.๔ ควรกำหนดให้มีการจัดทำมาตรฐาน ข้อกำหนดหรือระเบียบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแต่ละขั้นตอนที่ชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อชี้แจงค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย

ทั้งนี้ อยู่ภายใต้ภารกิจและการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

ส่วนที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านผู้ปฏิบัติงานบังคับใช้กฎหมาย

๒.๑ **ด้านคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่** ควรต้องมีทักษะ มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถและมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับลักษณะงานที่ได้รับผิดชอบ เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

๒.๒ **ด้านจำนวนของเจ้าหน้าที่** ควรมีเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้ความช่วยเหลือและบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง

๒.๓ **ด้านองค์กรผู้บังคับใช้กฎหมาย** ควรมีการจัดตั้งองค์กรผู้บังคับใช้กฎหมายและกำหนดให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทุกคนต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กร เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางข้อมูลและการประสานงานระหว่างกันส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

๒.๔ **ด้านสิทธิและหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย** ควรกำหนดนิยามและระบุอำนาจหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีความชัดเจนไว้ในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง โดยหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่สำคัญประกอบด้วย

๒.๔.๑ **หน้าที่ในการให้ข้อมูล** - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ในการรายงานและสนับสนุนข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้บังคับใช้กฎหมายควรมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเพื่อคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย

๒.๔.๒ **การคุ้มครองข้อมูล** - ผู้บังคับใช้กฎหมายควรมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานเท่านั้น เพื่อให้การเข้าถึงข้อมูลไม่เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องรับผิดชอบต่อการรักษาความลับและการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลที่มีความสำคัญ

๒.๕ **ด้านค่าตอบแทน** ควรกำหนดอัตราค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ระดับความซับซ้อนของงานที่ได้รับผิดชอบ ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์

๒.๖ ด้านจริยธรรมและแนวปฏิบัติ

๒.๖.๑ **เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติงานและให้บริการด้วยความรวดเร็ว อีสุระและเป็นกลาง**

๒.๖.๒ **ควรกำหนดมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมที่วางหลักเกณฑ์และบทลงโทษทางวินัยเพื่อกำกับควบคุมเจ้าหน้าที่ไม่ให้ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายโดยมิชอบ**

๒.๖.๓ **ควรมีหน่วยงานอิสระในการรับผิดชอบการดำเนินการทางวินัยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และควรมีกลไกในการตรวจสอบคัดกรองข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติงานโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่**

๒.๗ ด้านกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

๒.๗.๑ **ควรกำหนดกรอบระยะเวลาที่เหมาะสมหรือเหตุผลที่สามารถชี้แจงได้ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่**

๒.๗.๒ **ควรกำหนดให้มีช่องทางในการสื่อสารระหว่างหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องที่สะดวกรวดเร็ว เช่น การสื่อสารทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความรวดเร็วในการบังคับใช้กฎหมาย**

ทั้งนี้ อยู่ภายใต้ภารกิจและการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม

ส่วนที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย

๓.๑ ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย - ควรจัดให้มีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ความตระหนักถึงหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงชี้แจงมาตรฐานกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ทางเลือกในการดำเนินคดี และช่องทางในการร้องเรียนหรืออุทธรณ์ต่างๆ ที่เหมาะสมให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง

๓.๒ ด้านการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย - ควรจัดให้มีกลไกหรือมาตรการในการช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อ ผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหายได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยคำนึงถึงสภาพปัจจัยส่วนบุคคล ครอบครัวและสถานทางเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ อยู่ภายใต้ภารกิจและการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย

ส่วนที่ ๔ การกำกับดูแล ติดตามและประเมินผลด้านการบังคับใช้กฎหมาย

๔.๑ ควรกำหนดมาตรฐานคุณภาพของกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อใช้สำหรับประเมินผลการดำเนินการ ทั้งนี้ ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลผลดำเนินงานโดยรวมของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ผ่านช่องทางที่สะดวกและเหมาะสม เช่น สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เป็นต้น

๔.๒ ควรกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบกำกับดูแล ติดตามและประเมินผลด้านการบังคับใช้กฎหมายจากภายในและภายนอกองค์กร รวมทั้ง ภาคประชาชน เพื่อตรวจสอบ ถ่วงดุล ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และรักษามาตรฐานคุณภาพของการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้มีความโปร่งใส และความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

ทั้งนี้ อยู่ภายใต้ภารกิจและการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

มติที่ประชุม เห็นชอบแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย

๔.๓ การขอใช้ภาพใบหน้าจากฐานข้อมูลกรมการปกครองของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ด้วยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และวรรคสาม (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑) กำหนดว่า

“หากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐมีความประสงค์จะเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจอนุญาตให้เชื่อมโยงได้ เฉพาะข้อมูลที่จำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ปรากฏภายในทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย หรือทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยเท่านั้น

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในราชอาณาจักร คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้ผู้อำนวยความสะดวกยินยอมให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงข้อมูลที่ปรากฏในทะเบียนอื่นนอกจากทะเบียนตามวรรคสอง เฉพาะข้อมูลที่จำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้”

กรมการปกครองได้มีระบบการขอใช้ฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร โดยกำหนดให้ต้องมีการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และทำ MOU ร่วมกับกรมการปกครอง ซึ่งในส่วนของกระทรวงยุติธรรม และฝ่ายเลขานุการฯ ในฐานะผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนแผนแม่บท เทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ได้พัฒนาและจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) ให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ ข้อมูลร่วมกันของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยระบบ DXC สามารถสืบค้นข้อมูลประวัติการ กระทำความผิดของบุคคลและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูลต่างๆ ทั้งหมด ๑๘ ฐานข้อมูล ด้วยเลขประจำตัว ประชาชน (๑๓ หลัก) หรือชื่อ-นามสกุล และสามารถจัดพิมพ์เป็นรายงานแบบเบ็ดเสร็จ (Single Report) ได้ ซึ่งในรายงานดังกล่าวมีส่วนของการแสดงภาพใบหน้าเป็นส่วนประกอบด้วย

ในเบื้องต้น การเชื่อมโยงระบบ DXC เน้นเฉพาะหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความประสงค์จะขอใช้ภาพใบหน้าจากฐานข้อมูลของกรมการปกครอง คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม จะได้นำข้อสังเกตของที่ประชุม กพยช. ไปจัดทำข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์และครอบคลุมทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อจะได้ขอ ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในคราวเดียว

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ประธานกรรมการ มีข้อสังเกตว่า การจะเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมใช้ฐานข้อมูลของกรมการปกครอง ควรจัดทำให้เป็น package ซึ่ง กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ดำเนินการคืบหน้าไปมาก อีกทั้ง ยังเป็นการดำเนินงานที่รองรับ Doing Business ด้วย ทั้งนี้ ให้ฝ่ายเลขานุการฯหารือกับกระทรวงมหาดไทย พร้อมปรับปรุงข้อมูลให้สมบูรณ์เพื่อเสนอต่อ กพยช. อีกครั้ง

๒. ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม มีข้อสังเกตว่า ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ภาพใบหน้า หรือข้อมูลที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ข้อมูลผู้ต้องหา ข้อมูลผู้ติดยาเสพติด ควรเป็นข้อมูลที่ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ สามารถเข้าถึงได้

๓. ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีข้อเสนอแนะให้ฝ่ายเลขานุการฯ พิจารณามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ เรื่อง แนวทางการดำเนินการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน และการบริการภาครัฐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ โดยพิจารณาทั้งในด้านแผนการปฏิบัติงานและแผนการ ใช้จ่ายงบประมาณให้มีความสอดคล้องกัน

๔. รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ มีข้อสังเกตว่า เห็นด้วยกับการใช้ข้อมูล ดังกล่าว แต่ข้อมูลภาพใบหน้าของกรมการปกครองอาจมีความเชื่อมโยงกับข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ควรกำหนดกรอบเงื่อนไขในการเข้าถึงข้อมูลภาพใบหน้าด้วย ในกรณีที่หน่วยงานที่ขอใช้ ข้อมูลนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมหรือกระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ประชาชนที่มีภาพใบหน้าและข้อมูลส่วนบุคคลปรากฏในฐานข้อมูลของกรมการปกครอง ว่าข้อมูลส่วนบุคคล จะไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน

/ ๕. ผู้แทนกระทรวง ...

๕. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า หากมีการขอใช้ภาพใบหน้าจะสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมด ข้อมูลภาพใบหน้าจึงเป็นข้อมูลชั้นสูงของกรมการปกครอง หน่วยงานที่จะขอใช้ข้อมูลดังกล่าวจึงจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยถึงความจำเป็นที่จะขอให้ข้อมูลตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรก่อน แล้วจึงเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มติที่ประชุม มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาตีความรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ เรื่อง แนวทางการดำเนินการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ และหารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พร้อมทบทวนและจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์เพื่อเสนอ กพยช. พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

๕.๑ การขับเคลื่อนการดำเนินงานการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า สืบเนื่องจากการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ได้มีมติเห็นชอบให้มีการขับเคลื่อนด้านกฎหมาย ด้านระบอบราชการ และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมในระยะที่จะดำเนินการต่อไป ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ – ๒๕๖๐ จะเน้นเรื่องการปฏิรูปตำรวจ ซึ่งมีความสำคัญและได้ถูกบรรจุอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ง. และ มาตรา ๒๖๐ โดยกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ภายใต้กรอบการปฏิรูป ๕ เรื่อง ได้แก่ ๑. ระบบการสอบสวน ๒. ระบบนิติวิทยาศาสตร์ ๓. อำนาจหน้าที่และภารกิจของตำรวจ ๔. การบริหารงานบุคคล และ ๕. ค่าตอบแทน

เนื่องจากการปฏิรูปตำรวจเป็นหนึ่งในประเด็นที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศกำหนดให้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ อีกทั้ง เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่กรอบการดำเนินงานของ กพยช. แล้ว เห็นได้ว่า หากนำการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหากระบวนการยุติธรรม เรื่องการปฏิรูปตำรวจ เข้ามาดำเนินการในลักษณะคู่ขนาน ก็จะสามารถเป็นข้อมูลนำเสนอกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานด้านปฏิรูปตำรวจอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอ

ฝ่ายเลขานุการฯ จึงขอเสนอให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) เพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าวเป็นการเฉพาะ โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานอนุกรรมการ เพื่อศึกษาและนำข้อเสนอหรือข้อสรุปมาเสนอต่อ กพยช. พิจารณาสอนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ประธานกรรมการ ให้ข้อสังเกตว่า ในรัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของกรมการที่จะดำเนินการเรื่องการปฏิรูปตำรวจไว้ อย่างไรก็ตาม หาก กพยช. ได้มีการเตรียมการในประเด็นการปฏิรูปตำรวจทั้ง ๕ ด้านดังกล่าวให้สอดคล้องกับกรมการชุดที่รัฐธรรมนูญกำหนด ก็จะเป็นการดี ทั้งนี้ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดเตรียมข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องเสนอต่ออนุกรรมการชุดที่แต่งตั้งใหม่พิจารณาโดยเร็ว นอกจากนี้ ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม ได้ตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปฏิรูปตำรวจ จึงขอให้ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัตฯ นำเสนอต่อที่ประชุม

ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงานยุติธรรม ได้แจ้งต่อที่ประชุมถึงข้อเสนอในการปรับปรุงการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปตำรวจ ๓ เรื่อง ดังนี้

๑) คุณสมบัติของพนักงานสอบสวน

มาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติว่า

“ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญา

สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้น นายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญา”

เป็นกฎหมายซึ่งบัญญัติขึ้นใช้บังคับมานานเกือบร้อยปีแล้ว ไม่เหมาะสมกับสภาวะของอาชญากรรมในปัจจุบันซึ่งมีวิวัฒนาการไปตามความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง จึงควรปรับปรุงกฎหมายในส่วนนี้ โดยไม่ต้องกำหนดชั้นยศของพนักงานสอบสวนไว้ในกฎหมาย โดยกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ไว้ในกฎกระทรวง

เหตุผล การกำหนดเพียงชั้นยศนายร้อยตำรวจตรี อาจแต่งตั้งจากตำรวจที่มีคุณวุฒิไม่เหมาะสมกับงานสอบสวนก็ได้ เช่น ในอดีตที่ผ่านมาแต่งตั้งจากผู้สำเร็จการศึกษาวิชาพลศึกษา ซึ่งไม่มีความรู้ด้านกฎหมายเลย เกิดความเสียหายต่อประชาชนมาก

ประเด็นอภิปราย

๑. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตว่า ในปัจจุบันพนักงานสอบสวนทุกคนจะต้องได้รับใบประกอบวิชาชีพหรือประกาศนียบัตรจากสถาบันส่งเสริมงานสอบสวนเสียก่อนจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งพนักงานสอบสวนได้ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานของงานสอบสวน อย่างไรก็ตามในด้านคุณธรรมจริยธรรมของพนักงานสอบสวนนั้น อาจยังไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด

๒. ประธานกรรมการ มีข้อสังเกตว่า ประเด็นคุณสมบัติของพนักงานสอบสวนมีความเกี่ยวข้องกับการแก้ไขกฎหมาย หากต้องมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจากที่กำหนดให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไปให้เป็นข้าราชการตำรวจที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งควรแก้ไขกฎหมายให้มีความยืดหยุ่นได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ ให้คณะอนุกรรมการชุดที่จะแต่งตั้งใหม่พิจารณาในประเด็นดังกล่าว

๓. พลตำรวจเอก ชัยยะ ศิริอำพันธ์กุล เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้ข้อสังเกตว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดระบบการบริหารงานบุคคล และจัดลำดับความเข้มข้นของการสอบสวนใหม่ โดยคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมกับภารกิจสอบสวน เพื่อดำเนินการให้ความยุติธรรมอันโปร่งใสแก่ประชาชน

๒) หน้าที่ของพนักงานสอบสวน

หลักกฎหมาย

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

ส่วนที่ ๔

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๔๐ (๗) ในคดีอาญาผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็วและเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความและการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิด และเพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา ๑๓๔ วรรคสาม ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

วรรคสี่ พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้

ปัญหาที่เกิดขึ้น

ผู้ต้องหาที่มีความประสงค์ที่จะแสดงพยานหลักฐานของตนต่อพนักงานสอบสวนว่า เขามีได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา โดยแสดงทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ โดยระบุรายละเอียดชัดเจน เช่น ระบุนาม ที่อยู่ สถานที่ทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ของพยาน รายละเอียดของพยานเอกสารและพยานวัตถุอย่างแจ้งเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน แต่พนักงานสอบสวนปฏิเสธไม่รับพยานผู้ต้องหา โดยอ้างว่า ให้นำพยานหลักฐานดังกล่าวไปแสดงในชั้นศาล เป็นเหตุให้เสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม เพราะการรวบรวมพยานหลักฐานเป็น “หน้าที่” มิใช่ “อำนาจ” ของพนักงานสอบสวน การกระทำดังกล่าว พนักงานสอบสวนอาจต้องรับผิดชอบในทางอาญาได้

ประเด็นอภิปราย

๑. ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อสังเกตว่า ในประเด็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน กฎหมายได้กำหนดไว้ชัดเจนอยู่แล้ว แต่ในทางปฏิบัติอาจไม่สามารถดำเนินการได้ครบถ้วน เนื่องจากอำนาจในการสอบสวนหรือควบคุมตัวของพนักงานสอบสวนอยู่ภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ มอบหมายให้คณะอนุกรรมการชุดที่จะแต่งตั้งใหม่ไปพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีข้อสังเกตว่า อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๑๓๑ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นตัวบ่งชี้ถึงระบบไต่สวน

ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ และชั้นศาล แต่ในทางปฏิบัติจริงกลับเป็นไปในลักษณะของระบบกล่าวหา แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนยังไม่มี ความเข้าใจถึงระบบไต่สวนอย่างแท้จริง

๓) การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีจราจร

มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง

ข้อเท็จจริง

เมื่อเกิดเหตุรถยนต์ชนกันบนทางด่วน เป็นเหตุให้การจราจรติดขัดมากเป็นเวลานาน ชั่วโมง ทั้งที่เป็นเพียงเหตุรถยนต์ชนกันทำให้เกิดความเสียหายแต่รถยนต์เท่านั้น สอบถามแล้วได้ความว่า เหตุที่ล่าช้าเนื่องจากพนักงานสอบสวนได้สอบสวนทำแผนที่เกิดเหตุแล้ว คู่กรณีไม่ยินยอมให้แยกรถออกจากกัน เพราะต้องรอตัวแทนบริษัทประกันภัยให้ไปตรวจสอบเหตุการณ์เสียก่อน ซึ่งพนักงานสอบสวนก็ยินยอมเช่นนั้น ทั้งที่เป็น “คดีแพ่ง” มิได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทุกๆ วัน วันละหลายครั้ง ก่อความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมากมาย

ดังนั้น ควรต้องซักซ้อมถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้ชัดเจนและปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป

ประเด็นอภิปราย

๑. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อเสนอว่า ควรนำเอาพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการประกันภัยมาแก้ไขใหม่ โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการสั่งเคลื่อนย้ายรถเมื่อดำเนินการทางอาญาเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ควรมีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ประธานกรรมการ ให้ข้อสังเกตว่า ควรมีการซักซ้อมความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับบริษัทประกันภัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

มติที่ประชุม

๑. เห็นควรให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานอนุกรรมการ เพื่อรองรับการดำเนินงานปฏิรูปตำรวจ ๕ ด้าน ดังนี้ ๑. ระบบสอบสวน ๒. นิติวิทยาศาสตร์ ๓. อำนาจหน้าที่และภารกิจของตำรวจ ๔. การบริหารงานบุคคล ๕. ค่าตอบแทน ทั้งนี้ ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี เพื่อพัฒนากลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

๒. มอบหมายให้คณะอนุกรรมการชุดที่แต่งตั้งใหม่ พิจารณาแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายในประเด็นที่ ๑) คุณสมบัติของพนักงานสอบสวน และ ๒) หน้าที่ของพนักงานสอบสวน

๓. ประเด็นที่ ๓) การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีจราจร เห็นควรให้มีการซักซ้อมความเข้าใจระหว่างพนักงานสอบสวนคดีจราจร เจ้าหน้าที่ประกันภัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ การนัดหมายการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม
แห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙

ฝ่ายเลขานุการฯ ขอกำหนดนัดหมายการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ ในวันพุธที่
๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.

มติที่ประชุม รับทราบ

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๓๐ น.

(นางสาวปริยานุช สันติวงษ์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
ผู้จดยางงานการประชุม

(นายสายชล ยิ่งรอด)
ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการพัฒนาการ
บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้จดยางงานการประชุม

(นายวัลลภ นาคบัว)

รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม